Ambasadorul Ioan Holender

(Costin Popa – 5 iunie 2011)

Serată de excepție la Timișoara! Sala Capitol a Filarmonicii Banatul, arhiplină și entuziastă, a găzduit întâlnirea cu unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai orașului de pe Bega, Ioan Holender, al cărui nume este pe veci legat de manageriatul de succes, de aproape două decenii, la Opera de Stat din Viena, scenă înscrisă între cele mai renumite teatre lirice ale lumii. O performanță care l-a plasat în legendă.

Sub titlul „Concert aniversar”, manifestarea a fost integrată celei de-a XXXVI-a ediții a Festivalului Internațional Timișoara Muzicală. S-au sărbătorit, cu întârziere de un an, retragerea din mandatul directorial vienez și, cu oarecare avans, aniversarea de 76 de ani ai lui Ioan Holender.

Punctul central al serii a fost acordarea de către primarul Gheorghe Ciuhandu a demnității de Ambasador onorific al municipiului pentru susținerea și promovarea candidaturii Timișoarei la titlul de Capitală Culturală Europeană a anului 2020. Ioan Holender a primit cu recunoștință investitura, care a fost însoțită de decernarea Însemnelor în Argint ale Timișoarei, distincție cese acordă celor mai prestigioși dintre Cetățenii de Onoare ai orașului. În alocuțiunea sa, directorul general al Filarmonicii, Ioan Coriolan Gârboni, a subliniat importanța demersurilor.

„Timișoara este marea Vienă”

M-aș opri pentru câteva momente la cuvântul celui sărbătorit. În cei 19 ani de directorat, l-am ascultat vorbind în diferite ipostaze: prezentând concerte, evocând mari artiști, rostind discursuri inaugurale, moderând talk-show-uri de elită, făcând față tirului concentrat al pretențioșilor melomani vienezi, răspunzând întrebărilor jurnaliștilor, discutând cu cântăreții etc. Eu însumi l-am intervievat, fiind poate criticul român care a avut de cele mai multe ori această șansă. Ei bine, vrând-nevrând l-am studiat. L-am văzut sever (cel mai des), imperativ, ironic, colocvial șarmant (întotdeauna), abil, distant, subtil, mândru, orgolios, cu modestie bine temperată în înfățișarea indubitabilei sale valori... dar niciodată apropiat, așa cum s-a adresat timișorenilor în seara de 28 mai. Nu este vorba numai de conținutul speech-ului ci și de tonul cald cu care a învăluit sala. A fost pentru mine clar că dragostea pentru orașul natal îi este mai presus de orice. Așa că sintagmele cu care a amendat vechea zicere „Timișoara este mica Vienă” au deplină acoperire, căci pentru Ioan Holender „Timișoara este marea Vienă”, după cum „Viena este mica Timișoară” și, chiar mai mult decât atât, „Opera din Timișoara este Opera Operelor”. (Atenție, cel puțin ultima aserțiune îi obligă pe cei responsabili!) Însuflețit, publicul a aplaudat, a ovaționat prelung. În afara profesionalismului său ireproșabil, Holender a arătat că tot ceea ce face pentru concetățenii săi este încărcat de afecțiune. Îmi extind opinia revelată acum, și pentru funcția națională, de director al Festivalului George Enescu.

Vocile

În prima parte, câțiva valoroși tineri cântăreți au interpretat secvențe din opere.

soprana Anita Hartig

Remarca majoră merge către Anita Hartig, care a oferit o memorabilă tălmăcire a ariei „Sì. Mi chiamano Mimì" din primul act al „Boemei" pucciniene. În zilele noastre, rar se aude în lume o asemenea interpretare. Cu voce frumoasă de fermecător lirism, cu instinct artistic răscolitor, soprana mi-a evocat emoționalitatea și sensibilitatea Ilenei Cotrubaş, minuțiozitatea modelării frazei proprie Renatei Scotto, căldura Mirellei Freni, puritatea sonoră a Victoriei de los Ángeles... Toate la un loc și încă pe deasupra, într-o complexă exprimare ce recomandă o mare personalitate.

M-am gândit mult până să scriu asemenea analogii și vreau să fiu bine înțeles. Valoarea nu așteaptă numărul anilor. Anita Hartig nu le imită pe celebrele sale predecesoare, ci însumează cu măiestrie întreaga expresivitate picurată de maestrul de la Torre del Lago într-o arie deseori înecată în platitudini interpretative, poate și pentru că nu are o țesătură vocală foarte înaltă, maximum La natural și se sfârșește pe nesimțite, fără excese tipice de teatru liric, lin ca o boare. Ingenuitatea eroinei, simplitatea și calmul, naturalețea și sinceritatea, dulceața, însuflețirea către expansiva culminație de spirit „il primo sole è mio, il primo bacio dell'aprile è mio" (moment extraordinar!) sunt stări pe care Anita Hartig le expune cu dăruire și printre care strecoară nuanțe în fiecare măsură, la fiecare pas. Perspectivele artistei sunt uriașe. Deja va cânta rolul la Scala, la Metropolitan și, se pare, la Covent Garden, așa încât la vârsta ei, nici 28 de ani, bistrițeanca se află pe o spirală formidabil ascendentă.

În duetul de la finele primului act din „Boema" l-a avut drept partener pe Teodor Ilincăi, care a interpretat și aria lui Rodolfo „Che gelida manina", a aceluiași opus. Cu glas omogen, strălucitor și sigur în acute, tenorul s-a cantonat într-o lectură – s-o numesc - cvasi-eroică, cvasi-liniară, fără rafinări sau poezie. Pun totul pe seama oboselii, Ilincăi sosind în urgență de undeva din Spania, unde cu o seară înainte susținuse un concert în compania Angelei Gheorghiu.

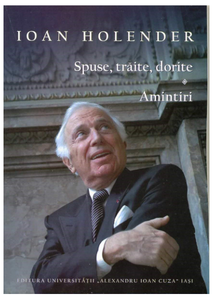
Spectaculos a fost Cosmin Ifrim, Tonio în cavatina „Ah! mes amis, quel jour de fête!" și cabaletta „Pour mon âme" din „Fiica regimentului" de Donizetti, pagină ce nu se află la îndemâna oricui, din cauza celor nu mai puțin de nouă note de Do acut. Pentru junele tenor au fost floare la ureche, puternice, eclatante și sper să aibă ocazia să le înfățișeze pe cât mai multe scene internaționale. Observ cu bucurie preocuparea artistului pentru înmuierea sunetului, flexibilizare indispensabilă frazelor de extracție belcantistă.

Cu glas robust, neguros și violent condus, baritonul Ștefan Ignat a dominat în „Credo" din „Otello" o orchestră pe alocuri nemiloasă. După tot sarcasmul și tumultul din pagina verdiană, surpriza a venit odată cu abordarea potrivită, moale și catifelată, a duetului „Là ci darem la mano" din „Don Giovanni". Păcat că expresia facies-ului său a rămas însă aceeași cu cea a lui... Iago!?! Parteneră în pagina mozartiană i-a fost muzicala soprană Simina Ivan, de mulți ani apreciată solistă a Operei de Stat din Viena, care a cântat cu voce lejeră, cristalină, într-un cuceritor simț al valsării și aria Bertei din opereta „Lăsați-mă să cânt" de Gherase Dendrino.

La sfârșitul primei părți, artiștii invitați i-au cântat „Mulți Ani trăiască” lui Ioan Holender.

Orchestra Simfonică a Filarmonicii „Banatul”, dirijorul Radu Popa nu au asigurat numai acompaniamentul tuturor soliștilor serii dar au susținut și câteva piese din repertoriul lor curent, „Preludiu la unison” și „Menuet” din „Suita I-a” de Enescu, Intermezzo din „Cavalleria rusticana” de Mascagni și Aria din „Suita a III-a pentru orchestră” de Johann Sebastian Bach. Sunt instrumentiști al căror profesionalism este evident. Viorile și violele sună compact și calitativ, ca și suflătorii. Bagheta lui Radu Popa a condus inspirat, atent și precis.

„Spuse, trăite, dorite”

O carieră ilustră ca a lui Ioan Holender, succint prezentată printr-un film documentar produs recent, nu putea să nu rămână imortalizată în scrieri. Amintesc aici doar cartea autobiografică „De la Timișoara la Viena”, volumul „Peste 6000 de reprezentații la Operă – Ioan Holender și Wiener Staatsoper”, somptuosul album „Closeup – 118 premiere”. Serata timișoreană a prilejuit lansarea unui nou titlu, „Spuse, trăite, dorite. Amintiri”, semnat de Ioan Holender, apărut în 2011 la Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași și prezentat de scriitorul Cornel Ungureanu, împreună cu Gabriel Kohn, directorul adjunct al Institutului Cultural Român din Viena.

Cu câteva clipe înainte, actorii Mónica Tar (Teatrul Maghiar de Stat „Csiky Gergely”), Colin Buzoianu (Teatrul Național Timișoara) și Horia Săvescu (Teatrul German de Stat) au interpretat texte cu caracter confesiv, selectate de Cornel Ungureanu din volumul „De la Timișoara la Viena”, ce au evocat personalitatea distinsului sărbătorit.

Familia Holender

Alina și Liviu Holender

Într-adevăr, așa cum a spus Ioan Coriolan Gârboni, cea mai emoționantă parte a serii a fost prezența pe podium a Alinei Holender (13 ani) și a lui Liviu Holender (19 ani) ca soliști în partea a II-a a Concertului în do minor pentru violoncel și orchestră de Johann Christian Bach, respectiv în prima mișcare a Concertului nr. 1 pentru pian și orchestră în Do major, op. 15 de Beethoven. Talentul și aplecarea către artă, către cultură nu au rămas departe de familia Holender, deși tânărul Liviu a ales studii de drept, în timp ce Alina are deja un ton cald al arcușului care o recomandă către o viitoare carieră violoncelistică.

Vom vedea. Cei doi cântă cu pasiune și mă gândesc deja la serile camerale pe care le vor organiza acasă și nu numai, bucurându-i pe soții Angelika și Ioan, pe invitații lor. Așa cum a fost și acum. Ca o prefigurare, minunat a fost momentul când Alina și Liviu, într-o superbă comuniune sufletească și artistică, le-au dedicat tatălui lor, în bis, unul din „Cântecele fără cuvinte” de Mendelssohn-Bartholdy. Prin preocuparea inimoasei președinte a Fundației Pro Philharmonia, Lorena Vlad, Alinei, lui Liviu și lui Ioan Holender le-au fost oferite statuete simbolice, creații originale ale familiei de artiști plastici Ioan, Daniel și Nicolas Leș.

Ioan Holender și
Ioan Coriolan Gârboni

La mulți ani, Domnule Ioan
Holender!

Ioan Holender,
Ioan Coriolan Gârboni,
Lorena Vlad,
Alina și Liviu Holender

Așa a fost la Timișoara în 28 mai 2011. Desfășurat sub egida Consiliului Local al Municipiului Timișoara și al Filarmonicii Banatul, concertul a fost exemplar și ca organizare, meritul revenind desigur energicului director general Ioan Coriolan Gârboni. Transmisia pe ecranul amplasat în piața Operei a permis unui mare număr de doritori să urmărească serata.

Aș încheia cu pilduitoarele cuvinte-corolar ale scriitorului Cornel Ungureanu, care a afirmat profetic că „atâta timp cât Ioan Holender se află cu noi, Timișoara este deja Capitala Culturală Europeană”.